

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:30
sssjournal.com

pp.892-902
ISSN:2587-1587

2019 / February / Şubat
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 07/01/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 26/02/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 26.02.2019

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK HEYKELCİLERİ: İLK KUŞAK “RUDOLF BELLİNG ATÖLYESİ”

TURKISH REPUBLICAN SCULPTORS: FIRST GENERATION “ATELIER OF RUDOLF BELLING”

Öğr.Gör. Ayça TUFAN

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat Bölümü, aycatufan@gmail.com, İstanbul/Türkiye
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5249-9726>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1299>

Reference : Tufan, A. (2019). “Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeltçileri: İlk Kuşak “Rudolf Belling Atölyesi”, International Social Sciences Studies Journal, 5(30): 892-902.

ÖZ

Cumhuriyet dönemi ulusal kültür politikaları kapsamında tüm alanlarda olduğu gibi güzel sanatlar alanında da yenilikçi hareketler yapılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde kurulan Sanayi-i Nefise Mektebi’nde heykel alanında çalışmalar yapılsa da gerek teknik gerek de plastik olarak çağı yakalayan işler üretilmemektedir. Dünya standartlarında üretim yapabilen heykeltçisini yetiştirmek amacıyla olan genç cumhuriyet, modern sanat alanında güçlü çalışmalar yapan ve 1933 yılında iktidara gelen Nasyonal Sosyalist anlayış sonrasında pek çok modern sanatçı gibi ülkesinde çalışmalarını kısıtlanan ünlü Alman heykeltçi Rudolf Belling’i ülkeye davet eder. Profesör Belling 1937 itibarıyla Türkiye’ye gelen teklifi kabul eder. 30 yıl sürecek olan ve Türk heykel tarihi için dönüm noktası kabul edilen eğitimcilik günlerine başlayan Belling tüm eğitim sistemini değiştirir. Yeniden organize ettiği atölye sistemi ve eğitim anlayışı ile iç ve dış mekanlarda da hem modern heykel üreten hem de anıt çalışmalarını gerek tasarlayan gerek de uygulayabilen yeni kuşak heykeltçiler yetiştirmiştir. Bu çalışma, Belling atölyesi öğrencilerini bir araya getirerek 1950 sonrasında Akademi’de atölyelerin bölünmesine kadarki süreçte yetişen sanatçıları bir arada kısaca ele alır.

Anahtar Kelimeler: Belling, Cumhuriyet Dönemi Heykel, Türk Heykel Tarihi

ABSTRACT

Within the scope of national cultural policies of the Republican period, as in all fields, innovative movements were also made in the field of fine arts. Although works were done in the field of sculpture at the Sanayi-i Nefise Mektebi, which was established during the Ottoman Empire, works were not produced in the standards of the modern era both technical and plastic. The young republic, which aims to educate its sculptor who is capable of producing at world standards, invites the famous German sculptor Rudolf Belling to the country. After the National Socialist understanding coming to power in 1933 Belling, who worked in the field of modern art, restricted in his country like many other modern artists. Professor Belling accepts the offer of Turkish government in 1937 which will last for 30 years. This was a milestone point for Turkish sculpture history. Belling changed the whole education system. With the re-organized workshop system and educational approach, he has developed new generation sculptors who can design and implement both modern sculpture and monument works not only indoor but also outdoor areas. This study brings together the students of the Belling workshop and discusses the artists briefly who studied in the Academy until 1950 till the workshops were divided.

Keywords: Belling, Turkish Sculpture History, Fine Arts in Turkey

1.GİRİŞ

1866 yılında Berlin’de dünyaya gelen Rudolf Belling, 1937-66 yılları arasında İstanbul’da yaşamış 1954 yılında kendi isteğiyle ayrılıncaya kadar Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü modelaj eğitmenliği ve 1966 yılında ülkesine dönene kadar da İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi’nde modelaj eğitmenliği görevlerini sürdürmüştür. 1966’da ülkesine dönen Belling 1972 yılında Münih’de hayatını kaybetmiştir.

Belling, günümüzde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi olarak bilinen, 1882 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi olarak kurulmuş ve 1928-1981 yılları arasında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi ismiyle anılan Türkiye'nin ilk güzel sanatlar okuluna devlet daveti ile gelmiştir. "Türk Hükümetince İstanbul Güzel Sanatlar akademisinin resim bölümü için Prof.Levy'nin, Heykel Bölümü için de Prof. Belling'in getirilmesi için teşebbüsler götürülmekte idi. Nitekim, birkaç ay sonra, T.C. Kültür Bakanlığı Orta Avrupa Talebe ispekterliği' başlığını taşıyan kağıda yazılan kontrat, 18.12.1936 günü, bir taraftan T.C. Kültür Bakanlığı adına, Talebe Müfettişi Reşat Şemsettin Sirer, öte yandan Rudolf Belling tarafından imza ediliyordu." (Berk-Gezer,1973:113) Bu geliş, genç cumhuriyetin her alan kendini yenileme ve geliştirme hareketinin bir parçasıydı.

Cumhuriyet dönemi ulusal kültür politikaları içinde tüm alanlarda olduğu gibi güzel sanatlar alanında da çeşitli atılımlar yapılmıştır. Günceli yakalayabilmek ve sanat alanında Avrupa standartlarında çalışmalar üretmek için Sanayi Nefise Mektebinin başarılı öğrencileri yurtdışına eğitim almaya gönderilmiştir. Bu kapsamda ilk giden heykel öğrencisinin 1925 yılında Paris'e gönderilen Ratip Aşir olduğu çeşitli kaynaklarda belirtilmiştir. Takibeden yıllar içerisinde Hadi Bara, Zühtü Müridoğlu ve Nusret Suman da yurtdışına devlet eliyle gönderildiği bilinen diğer heykeltıraşlardır. Bu sanatçıların yetişme sürecinde de ülkenin heykelle tanışması, modern tüm kentlerde olduğu gibi meydanlarında heykeller bulunması amacıyla da yabancı heykeltıraşlara anıt heykeller yaptırılmıştır. Bu gelişimi hızlandırmak amacıyla Güzel Sanatlar Akademisi'nde de bir yenilik yapılması ihtiyacı doğmuş ve Ülkede Avrupa standartlarında eğitimin yapılması ve ülkenin kendi heykeltıraşını kendi yetiştirebilmesi için de dönemin önemli heykeltıraşlarından Rudolf Belling Türkiye'ye davet edilmiştir

Sanatçı, 1918'de başlayan ve II. Wilhelm'in tahttan çekilmesi ile sonuçlanan ve Kasım Devrimi olarak bilinen hareketin düşüncelerini destekleyen dışavurumcu bir sanat grup olan 'Kasım Grubu'nun (Novembergruppe) kurucu üyelerinden olan sanatçı "(...) 1911-12'de Berlin Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrenim görmüş, 1918'de Kasım Grubu'nun kuruluşuna katılmış, 1920'ler boyunca Kübizm ve Gelecekçilik akımları doğrultusunda çalışmış, özellikle de Archipenko'nun heykellerindeki boşluk-doluluk değerlerinden etkilenmiştir. Almanya'da Naziler'in yönetime gelmesiyle yapıtları tahrip edilen Belling, 1937'de İstanbul'a gelmiş, aynı yıl İDGSA'nın Heykel Atölyesi başkanlığıyla görevlendirilmiştir.(...) II. Dünya Savaşı'ndan sonra ülkesinde yeniden gündeme gelen sanatçı, çeşitli ödüller almıştır.' (Rona,1997:217) Nasyonal Sosyalist yönetim öncesinde Belling "Berlin Güzel Sanatlar Akademisi'nde 'Profesörlük' unvanı verilerek heykel bölümünde yönetime getirilir." (Çetintaş,2003:12) Fakat Almanya'da 1933 yılında yönetime geçen Nasyonal Sosyalist iktidar sonrasında Belling gibi rejimin düşüncelerini savunmayan modern sanatçılar için yaşam güçleşmeye başlamış ve sanatçının Ülkesinde çalışması gittikçe güçleşmiştir. Türkiye'den yapılan teklifi kabul eden sanatçı sonrasında ülkesindeki durumun daha da kötüleştiğini öğrenir. "Almanya'daki dostlarından aldığı mektup ve gazetelerden, Nazi yönetimince ihanet sanatçısı olarak değerlendirilerek 'yozlaşmış' bir sanatçı olarak damgalandığını, yapıtlarının halka açık sanat koleksiyonlarından çıkarıldığını ve bir çok metal çalışmasının eritildiğini üzümlere öğrenir. Başlıca yapıtları 'Entartete Kunst'(Yoz Sanat Sergisi) ta teşhir edilir." (Çetintaş,2003:14)

Belling'in Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Bölümü'ne geliş eğitime yeni bir anlayış getirmiş ve gerek teknik gerek de artistik olarak çok büyük katkılar sağlamıştır. Bununla birlikte Belling öncesi dönemde akademideki eğitimi sürdüren hocaların da önemi kuşkusuz yadsınamaz. Hüseyin Gezer'in, Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli isimli kitabında verdiği bilgilere göre bu isimler de şöyledir; 1881 yılına Sanayi-i Nefise ismiyle kurulan okulun ilk heykel eğitimcisi otuz yılı aşkın süre bu görevi sürdüren Oskan Efendi (Yervant Osgan 1855-1914) dir. Oskan Efendi'nin 1908 yılındaki emekliliğinin ardından öğrencisi İhsan Özsoy bu görevi devralarak 1933 yılındaki emekliliğine kadar kurumda çalışmıştır. İhsan Özsoy'un emekliliği sonrasında heykel öğretmenliği görevini Mahir Tomruk yürütmüş, bu görev için bıraktığı modelaj öğretmenliği görevine de 1933 yılında Hadi Bara getirilmiştir. Nijad Sirel'de 1927 yılı itibarıyla Akademiye atanmış ve 1959'da ölümüne değin farklı zamanlarda girip çıkarak kurumda çalışmıştır.

Belling akademide yeni bir yapı kurmuş ve eğitimde köklü değişiklikler yaparak çok donanımlı öğrenciler yetiştirmiştir. Belling'in eğitim anlayışını da öğrencisi ve ünlü heykeltan Hüseyn Gezer şöyle anlatır: ‘Doğanın en büyük kaynak ve öğretici, Antik sanatın da en güzel plastik çözümler olduğunu savunur, bütün heykel prensiplerini antik yapıtların açıklamasıyla anlatmaya çalışırdı. Kişisel eğilimlere ve üsluplara saygılı davranır, eleştirilerini ona göre yapar, öğrencilerinden doğanın karakterini kavramalarını ve ortaya koymalarını, bir şematizme düşmekten sakınmalarını isterdi. Atelye çalışmalarında modern akımların uygulanmasına pek izin vermezdi. Klasik temel formasyon tamamlanmadan bunun zararlı olacağını söylerdi. Gerekli teknik bilgilerin verilmesine, becerinin kazandırılmasına dikkat eder, kritiklerini genişleterek, öğrencileri sanat problemlerine girmelerine gayret sarfederdi.’ (Berk-Gezer,1973:125)

Belling'in eğitime başlaması ile Akademi'de modern anlamda heykel yapılabilmesi için gerekli fiziki şartlar hazırlanmış gerek teknik gerek de vizyon olarak Türk heykeltanının günceli yakalayabilmesi için uygun yapı kurulmuş oldu. Aynı zamanda uygulanmaya çalışılan büyük ölçekli çalışmalarda teknik eksikliklerin giderilmesi sağlanmış bu alanda o güne kadar ülke şartlarında yapılmaya çalışılıp, uygulama aşamasında bilgi ve donanım eksiklikleri sebebiyle yaşanan zorluklar Belling'in teknik bilgisiyle çözüme ulaştırılmıştır. Belling heykel bölümündeki çalışma sistemini komple değiştirmiş, eğitimi birinci bölümde baş etüdleri, ikinci bölümde rölyef, üçüncü bölümde ise üç boyutlu figür kompozisyonları yaptırdığı üç bölüme ayırarak öğrencinin heykelle dair tüm problemleri klasik bir metotla çözümlemeyi öğreneceği klasik bir yapı üzerine kurmuştur. Diğer yandan modern bir heykeltan olmasına rağmen verdiği eğitimin son derece gelenekçi olması ile de kimi sanatçılar tarafından eleştirilmiştir. Örneğin, Nurullah Berk'in bir makalesinde bu durum şöyle konu eder, “Modern heykeltraşçılığın ileri ve atak temsilcisi Rudolf Belling'in klasik eğitime tutkun bir ‘Gelenekçi’ olacağı akla gelmezdi. Öyle olduğunu eski öğrencisi Muzaffer Ertoran'dan dinledik” (Çetintaş,2003:177)

Konuyla ilgili çeşitli görüşler bulunmakla birlikte Belling'in bu yaklaşımının soyut bir çalışmanın iyi yapılabilmesi için klasik temelin sağlam olması gerekliliğinden hareketle yaptığı ortadadır. Hüseyn Gezer de konuya şöyle değinir: “Adeta öğrencilerinin formasyonları tamamlanmadan yeni akımların etkisinde kalıp işin kolayına kapılıvereceklerinden korkan, onları bundan esirgeyen bir tutumu vardı”. (Berk-Gezer,1973:22) 1950 yılında görüş ayrılıkları ve daha çağdaş bir eğitim yanlısı olanların talepleri doğrultusunda atölyeler ikiye bölünene kadar akademide Belling'in eğitim anlayışı hüküm sürmüştür.

Hüseyn Gezer ‘Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli’ isimli kitabında Belling atölyesi öğrencileri şöyledir: Hüseyn Anka Özkan, Hakkı Atamulu, Zerrin Bölükbaşı, Hüseyn Gezer, Rahmi Artemiz, İlhan Koman, Mari Gerekmezyan, Türkan Tangör, Kamil Sonad, Turgut Pura, Muzaffer Ertoran, Şadi Çalık, Ayperi Balkan, Vahyi İncesu, İsmail Hakkı Öcal, Yavuz Görey.

Yine aynı kaynakta belirtildiği üzere bu sanatçılardan Hüseyn Anka Özkan, Hakkı Atamulu ve Yavuz Görey, Belling öncesi dönemde eğitimlerine başlamış olsalar da Belling'in gelişi sonrasında tamamen onun ekolünde yetişmişlerdir. Gürdal Duyar, Semahat Acuner, Hakkı Baha Çavuşgil, Kuzgun Acar ve Ali Teoman Germaner'de temel eğitimlerini Belling Atölyesinde almış, 1950 sonrasında atölyelerin bölünmesiyle birlikte çalışmalarına Ali Hadi Bara ve Zühtü Müridoğlu Atölyesi'nde devam etmiş sanatçılardır.

2. BELLING ATÖLYESİ ÖĞRENCİLERİ

2.1. Hüseyn Anka Özkan 1909-2001

“Edirne Öğretmen Okulunu ziyarete gelen Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati'nin dikkatini çekti ve onun emriyle, kendisine İstanbul azınlık okullarından birinde haftada birkaç saat türkçe dersi öğretmenliği verilerek, Güzel Sanatlar Akademisinde okuma olanağı sağlandı. Böylece 1931 yılında girdiği heykel bölümünde Belling'in öğrencisi oldu ve 1940 yılında mezun oldu.” (Gezer ,1973:150)

Sergilere katılmayı tercih etmeyen sanatçı hem Soyut hem de figüratif çalışmalar yapmıştır. Sanatçının alanındaki yetkinliğini heykeltıraş Ferit Özşen şöyle anlatmıştır. “Hüseyin Anka, bir heykelin ahşap konstrüksiyon üzerine tel çubuk ve kafes telinden yararlanarak 1,5 cm. lik alçı payı ile iki figürlü bir kompozisyonu doğrudan alçıda çalışarak tek başına 15 günde gerçekleştirmiştir.” (Çetintaş,2003:191)

Yankı

Anıtkabir/Hürriyet Kulesi Erkekler

2.2. Hakkı Atamulu 1912-2006

“Malzemeye hakim, tekniği güçlü bir sanatçıdır. Figürlü yapıtlarında çok temiz modle edilmiş büyük kitleler, stilize edilmiş detaylarla hareketlendirilmiştir. Yapıtlarında genellikle, tok, dolu kitleler ağır basar. Son zamanlarında tümüyle soyut çalışmalara yönelmiştir.” (Gezer ,1973:155-56)

Kainat ve Dünya, 150cm.~1969-72

Nevşehir Derinkuyu Atatürk Heykeli 13,5m 1969

2.3. Zerrin Bölükbaşı 1919-2010

Ülkemizde heykelde soyutlama yapan ilk kadın sanatçıdır. “Başlangıçta doğaya bağlı olarak yaptığı çalışmalarını, (...) ekspresif bir stilizasyon izledi. Bu anlayışta bir seri dansöz figürleri yaptı. Daha sonra non-figüratif çalışmalara yöneldi.” (Gezer ,1973:169)

Balerin, ~1919-20, Bronz

2.4. Hüseyin Gezer 1920-2013

Heykellerinde doğaya ve figüre bağlı kalan sanatçının çalışmalarında geometrik figür stilizasyonları göze çarpmaktadır. Bazı çalışmalarında daha fazla olmakla beraber geometrik yapı tüm çalışmalarında hissedilir. Türkiye’de pek çok önemli anıt projesinde de imzası bulunmaktadır. Akademi de hocalık da yapmış olan sanatçı aynı zamanda yazdığı, Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli isimli çalışmasıyla da döneme dair bir kaynak kitap hazırlamıştır.

Ulusal Yükseliş Anıtı, 1964, Antalya

Keçili kız, bronz

2.5. Rahmi Artemiz 1913

Anıt çalışmaları bulunan heykeltci, 1942 yılında Belling atölyesinden mezun olmuş, bir süre serbest çalıştıktan sonra resim heykel müzesinde çalışmaya başlamış ve bu kurumdan emekli olmuştur.

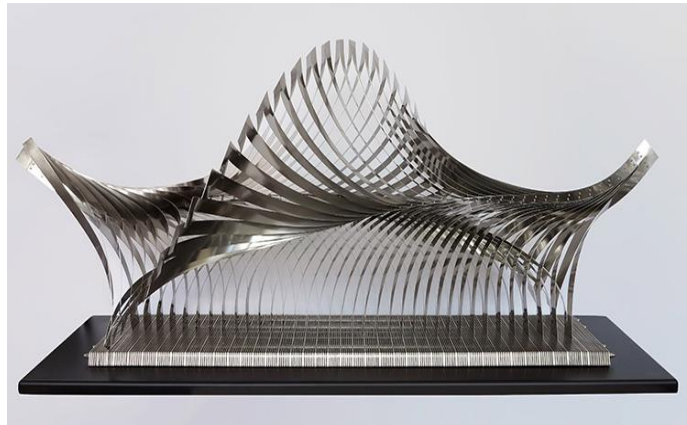
Atatürk Heykeli, 1964

2.6. İlhan Koman 1921-1986

Demir, metal, ahşap, plastik, paslanmaz çelik, karton ve diğer farklı malzemelerle çalışmalar yapmış olan sanatçı bilim adamlarının ilgisini çeken ama plastik anlamda özgünlüğü ve zenginliğinden hiçbir şey kaybetmeyen işler üretmiştir. “Koman’ın çoğu eserinin matematikse tanımların yapılmamış, bilimsel kavramlar içermeleri nedeniyle, İngiltere ve ABD’den matematikçiler eserlerinin üzerinde çalışmayı önerdiler” (Torre,2006:8)Topolojik yüzey şekillendirmeleri ve geometrik şekillerle yaptığı deneysel çalışmalarıyla Koman, diğer tüm çağdaşlarından ayrılır. 1959 yılında İsveç’e yerleşen sanatçı 1967 yılında Stockholm Uygulamalı Sanatlar Yüksek Okulu’nda çalışmaya başlamıştır. Tescilli buluşları bulunan heykeltarihi bir süre de Güzel Sanatlar Akademisi’nde hocalık yapmış, ölene kadar yaşadığı İsveç’e yerleşmeden önce bu görevinden ayrılmıştır. Koman sanatını, bir röportajında şöyle açıklar: “Bir nesnenin sanat olması için, has, öz, gerçek olması gerekir. Sanatta tek ölçü budur. Sanatın kopya, özentisi, taklit olmayan, kendi kendine bir olay olması gerekir.Bu, küçük veya büyük de olur, figüratif veya non-figüratif de olur. Bütün sorun tek ve gerçek olmasıdır(...)Aslında sanat, bence insanın bilinmeyene doğru çıktığı bir serüvendir. Sanatçı, devamlı kendisini yenileyebilmelidir.”(Özsezgin,2005: 18)

Akdeniz, 1980

Sonsuzluğa, 1983

2.7. Mari Gerekmezyan 1913-1947

1943 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nden mezun olmuştur. Heykel eğitimini Güzel Sanatlar Akademisi'nde de konuk öğrenci olarak almıştır. 1943 yılında Prof. Neşet Ömer ve Prof. Şekip Tunç büstleri ile Ankara Heykel sergisi ödülü 1945 yılında da Şair Yahya Kemal Beyatlı'nın bronz büstü ile Ankara Devlet Güzel Sanatlar Sergisi, Birincilik Ödülü aldığı bilinmektedir. Bu büst günümüzde kayıptır. İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde bir kayıtlı eseri bulunduğu bilinmektedir. Bir diğer çalışması da Eyüboğlu Ailesi özel koleksiyonunda bulunan Bedri Rahmi Eyüboğlu büstüdür.

Bedri Rahmi Eyüboğlu büstü

2.8. Türkan Tangör 1933

“Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümünde öğrenciyken, orasını bırakarak 1943 yılında Akademi Heykel Bölümünü kaydolmuş ve Belling'in öğrencisi olmuştur. 1947 yılında Akademi'yi bitirdikten sonra resim öğretmenini olarak ortaokullarda görev almıştır.” (Gezer ,1973:174)

2.9. Kamil Sonad 1914

“İstanbul Öğretmen Okulu'ndaki eğitimi sonrasında Akademiye giren Sonad, 1948 yılında Belling'in atölyesinden mezun olur. Daha sonra çeşitli ortaöğretim kurumlarında öğretmenlik yapar.” Hüseyin Gezer, Sonad için “...Seçkin bir plastik yeteneğe sahipti. Zevkli bir modlaj üslubu ve sentezci, tok bir form anlayışı vardı.” diyerek anlatır. (Gezer ,1973:188)

Çıplak, alçı Köylü Kadın, alçı

2.10. Turgut Pura 1922-1979

Büst ve anıt çalışmaları bulunan sanatçı 1960'lı yıllardan sonra soyut çalışmalara yönelmiş 1963 yılından itibaren sanat çalışmalarının yanında izmir Devlet Resim ve Heykel Müzesi Müdürlüğü görevini de yürütmüş ve ölene kadar bu görevde kalmıştır. Malzeme olarak önceleri alçı, tel ve kumaş, 70'li yıllarda gerçekleştirdiği çalışmalarında ise demir ve paslanmaz çelik malzeme kullanmıştır.

Kafes, bakır

2.11. Muzaffer Ertoran 1922

Çoğunlukla figüratif çalışmalar gerçekleştirmiş olan heykeltci, Akademi eğitimi sonrasındaki yıllarda önce İstanbul Arkeoloji Müzesi ardından da Resim Heykel Müzesinde emekliliğine kadar restoratör olarak çalışmıştır.

İşçi Heykeli, 1973

Öpüşenler

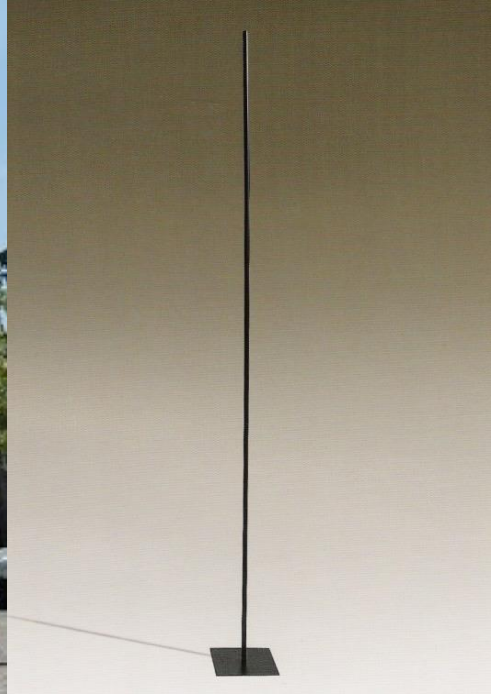
2.12. Şadi Çalık 1917-1979

Figüratif ve nonfigüratif çalışmalar gerçekleştirmiştir. “Soyut anlayışı yalınlık, hafiflik, uçuculuk ve kütlenin çizgisel ifadesi olup, çizginin çok tutumlu kullanılması gereken ve çok şey ifade edebilen bir faktör olduğunu belirtir. (Şen ,2016) Figürlü ve figürsüz çalışmaları yanında mimariyle ilişki kuran nonfigüratif çalışmalar üretmiştir. “Figüratif çalışmalarında , genellikle ışık planlarını parçalayarak keskin sınırlı düz yüzeyler halinde oluşturan bir üslup hakimdir.” (Gezer ,1973:188) Ülkede soyut heykelin öncü sanatçılarındandır. 1957 yılında gerçekleştirdiği Minimum izimli çalışması zamanının çok ilerisindedir. Minimalizmden önce yapılmış bir

minimalist çalışma olarak düşünülebilir. “Bir tek çizginin mekândaki değerini gösteren” heykelini, MINIMUM- ‘u sergiler. “MINIMUMİZM” der soranlara, yani bu yalnız bir heykel değil, bir yeni düşünce tarzı, der gibidir. Bu, hem heykeli maddeden kurtarmaya giden yolun başıdır, hem de heykelin artık bir obje değil, mekânla bir ilişki türü olduğunu gösteren bir işarettir. Bu heykel, Çalık’ın sanatın kendi problemleriyle ne denli meşgul olduğunu hissettirmesi bir yana, o yılların Türkiye sanat ortamında ciddi bir araştırmacı tavrı ortaya koyuyor. ‘Minimumizm’, boşluk içinde en yalın plastik öge olarak çizgiye hayat veren, 5 milim kalınlığında, 2 metre boyunda bir demir çubuk. O kadar yalın, o kadar öz. İstanbul’da o zaman bunu kimse anlayamaz. Nitekim 1963’ten sonra özellikle ABD’de minimal sanat konuşulur ve yaşanır. İstanbul’da ancak 70’li yılların ortalarında Şadi Çalık’ın 1957’de ne demek istediği anlaşılır, kavramsal sanat üstüne düşünülür.” (Şen ,2016)

50.Yıl Anıtı, 1973

Minimumizm, 1957

2.13. Ayperi Balkan 1928

Belling Atölyesinden 1951 yılında mezun olmuştur.

Bilge'nin başı, alçı

2.14. Vahyi İncesu 1930

1952 yılında Akademi mezuniyetinin ardından ortaokullarda resim öğretmenliği yapmıştır. Hüseyin Gezer kitabında, İncesu'nun çalışmalarını “Genellikle yapıtlarında dekoratif görünüm veren bir stili vardır.” (Gezer ,1973:204) şeklinde değerlendirmiştir.

Hasat, 1974, alçı

2.15. İsmail Hakkı Öcal 1928

1953 yılında Akademideki eğitimini tamamlamıştır. “Yapıtlarında malzeme olarak, tuğlaları, deniz kıyısından topladığı çeşitli malzemeyi kullanmış, ilgi çekmiştir.” (Gezer ,1973:205)

Soyut, 1949

Soyut Heykel, 1976

2.16. Yavuz Görey 1912-1995

İsviçrede mimarlık eğitimi almış daha sonra Belling'in öğrencisi olmuştur. Soyut çalışmaları yanında figüratif anıt projeleri de gerçekleştirmiştir. “1958 yılında İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesinde, temel tasarı ve modlaj dersi vermekte olan Prof. Belling'le birlikte çalışmaya başladı. Belling'in Türkiye'den ayrılması üzerinede, öğretim görevlisi olarak, bu dersi tek başına yüklendi. 1981 yılında kendi isteğiyle emekli oldu. (Gezer ,1973:159)

Kompozisyon, 1988, Bronz

Çeşme, Mermer

3. SONUÇ

1937 yılında göreve başlayan Belling Akademi’de o zamana kadar uygulanan atölye sistemini değiştirmiştir. En büyük kaynak ve öğreticinin doğa olduğunu düşünen Alman heykeltıraş en güzel plastik çözümlerin de antik sanatta olduğu düşüncesiyle verdiği eğitimde de antik sanata bağlı kalmıştır. Her ne kadar kendi sanatında modern bir çizgiyi takip etse de atölye çalışmalarında modern akımların uygulanması yerine klasik bir eğitim anlayışı benimsemiştir. Öyle ki klasik bir temel formasyon edinilmeden modern çalışmaların öğrenci için zararlı olacağı inancı bu eğitim anlayışının temelini oluşturmaktadır. Akademide eğitim 1950’de atölyeler ikiye ayrılana kadar da Belling tarafından bu anlayışta yürütülmüştür. Belling öğrencileri teknik donanımları ve heykel alanındaki vizyoner yaklaşımlarıyla kıymetli eserler vermişlerdir. Daha önceki dönemlerdeki bilgi ve teknik altyapı eksikliklerini süratle tamamlayarak üretim yapmışlardır. Özellikle Belling’in gelişine kadar ki dönemde büyük ölçekli çalışmalarda teknik yetersizlikler giderilmiş ve ülke heykeltıraşları her ölçekte iş üretme teknik bilgisine sahip olmuştur. Belling, Cumhuriyet dönemi ulusal kültür politikaları kapsamında heykel eğitimi yapılandırmak için ülkeye gelişiyle, dünya sanatını yakalayan, vizyoner ve plastik olarak çok başarılı çalışmalar ortaya koyan sanatçıları yetiştirmiştir. Sonrasında da ülke sanatçısı açılan bu yoldan devam etmiştir.

KAYNAKÇA

- Berk, N. & Gezer, H (1973). 50 Yılın Türk Resim ve Heykeli, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Dizisi:2, Birinci Baskı, s.125
- Çetintaş, V. (2003)” Rudolf Edwin Belling ve Atölyesi”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Gezer, H (1983). Cumhuriyet Dönemi Heykeli, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- İstanbul Kadın Müzesi, <http://www.istanbulkadınmuzesi.org/mari-gerekmez-yan> Son erişim tarihi:5.01.2019
- Özsezgin, K. (2005). “İlhan Koman: Deney Birikiminden Bulgular Dünyasına”, İlhan Koman Retrospektif: 7-27, İstanbul
- Rona, Z(1997) “Belling”, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, (Cilt 1):217, İstanbul.
- Sanal Müze, <http://www.sanalmuze.org/sergiler/view.php?type=2&artid=585> Son erişim tarihi:7.01.2019
- Şen, M. (2016) “Rudolf Belling’in Türk Heykel Sanatına Katkıları Bağlamında Şadi Çalık’ın Soyut Heykelleri”, İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, Cilt 6 (Sayı 14):1-10
- Torre, F. (2006)”İlhan KomanHeykelleri Uluslararası Matematik Konferansında tartışıldı”, Cumhuriyet (Bilim Teknoloji Dergi Eki)